

ERKIN VOHIDOVNING "RUHLAR ISYONI" DOSTONIDA O'ZLASHMA SO'ZLARNING BADIY-ESTETIK VA USLUBIY XUSUSIYATLARI**Abdukarimova Nigora***Farg'ona davlat universiteti 1-kurs magistranti**e-mail: nabdukarimova85@gmail.com***Annotatsiya**

Mazkur maqolada Erkin Vohidovning 'Ruhlar isyoni' dostonida ishlatilgan o'zlashma so'zlarning badiiy-estetik va uslubiy xususiyatlari tahlil qilinadi. Asarda qo'llangan arabcha, forsha, hindcha va boshqa tillardan kirib kelgan o'zlashmalar matnning mazmuniy qatlamini boyitish, obrazlarni chuqur ifodalash va poetik ohangni oshirishda qanday vosita sifatida xizmat qilgani yoritiladi.

Аннотация

В данной статье рассматриваются художественно-эстетические и стилистические особенности заимствованных слов, использованных в поэме Эркина Вахидова «Восстание духов». Рассматривается, как арабские, персидские, индийские и другие заимствованные слова обогащают смысловой слой текста, углубляют образы и усиливают поэтическую интонацию.

Annotation

This article analyzes the artistic-aesthetic and stylistic features of borrowed words used in Erkin Vohidov's poem 'Rebellion of the Spirits'. It explores how borrowings from Arabic, Persian, Hindi, and other languages enrich the content layer of the text, deepen the imagery, and enhance the poetic tone.

Erkin Vohidovning "Ruhlar isyoni" dostonida ko'plab o'zlashma so'zlar - arabcha, forsha, ruscha, ayrim hollarda ingliz yoki hind tilidan o'zlashgan so'zlar mavjud. Bu so'zlar dostonni quyidagi jihatlar bilan badiiy-estetik boyitgan:

1. Uslubiy rang-baranglik va davr ruhibilan sayqallash. Erkin Vohidov Nazrul Islom obrazini yaratishda hind madaniyati, tarixiy shaxslar va g'oyaviy kurashlarni yoritgan. Bu joylarda ishlatilgan o'zlashma so'zlar, masalan: "zulm", "fitna", "istibdod", "haqiqat", "adolat", "mashrab", "taqdir", "ta'lim", "fidoiy", "gazeta", "revolyutsiya" kabi so'zlar orqali dostonning siyosiy-falsafiy ohangi kuchayadi. Ular an'anaviy turkiy so'zlar bilan aralashib, ohangdor va falsafiy og'irlik beradi.

2. Shaxsiy-falsafiy mazmunga urg'u berish. Dostonning ko'plab parchalari shoirning ichki kechinmalari, falsafiy izlanishlari, insoniyat va adolat haqidagi qarashlari bilan boyitilgan. Bu fikrlar: "muqaddas", "ruh", "iqbol", "fano", "zuhd" kabi arab-fors tilidan kirgan so'zlar orqali chuqurroq ifodalanadi. Masalan: "Shoir yuragi

- *pok tilagi, imonidir basharning...*” Bu satrlarda “pok”, “tilak”, “imon” soʻzlari maʼnaviy-estetik kuchga ega boʻlib, insoniylik va eʼtiqod timsoli sifatida chiqadi.

3. Obraz va syujetni kuchaytiruvchi vosita. Oʻzlashma soʻzlar doston obrazlarining milliy emas, balki umuminsoniy mohiyatga ega boʻlishiga xizmat qilgan. Masalan: “Shiva”, “Brahma”, “Krishna” - hind mifologiyasi unsurlari, “muftiy”, “imom”, “masjid”, “budda” - diniy va madaniy kontekstlar. Bu soʻzlar Nazrul Islomning xalqaro ruhdagi kurashchi obrazini yaratadi.

4. Ritm va badiiy ohang yaratish. Baʼzida oʻzlashma soʻzlar sheʼrning tovush ohangi va ritmini boyitadi:

1-fasl: “Shoir qalbi”dagi oʻzlashma soʻzlar tahlili

1. Arabcha va forscha soʻzlar - ruhiy-falsafiy mazmun vositasi

"Tun bilan kun,

Oʻt bilan suv

Bir-biriga zolimdir...” Bu satrda “zolim” - arabcha soʻz boʻlib, badiiy uslubda shiddatli ichki qarama-qarshilikni ifodalaydi. Shoir tun va kunduz, issiq va sovuqni dushman sifatida koʻrsatadi - bu orqali inson qalbining ziddiyatli holati tasvirlanadi.

"Sobir inson yuragida

Qatʼiyatki barqaror,

Kosa yangligʻ Sabr tagida

Otash yangligʻ Isyon bor”. Bu yerda “sobir”, “qatʼiyat”, “barqaror”, “sabr”, “isyon” kabi oʻzlashma soʻzlar sheʼrga falsafiy qatlam qoʻshadi. Ular insonning ichki chidami, sabr-toqati va oxir-oqibat portlashi, yaʼni “isyon” ni taʼsirchan koʻrsatishga xizmat qilmoqda.

“Yaralishdan, ,

Isteʼdodning -

Tabiati - isyondir”. Bu yerda “isteʼdod” (arabcha) va “isyon” (arabcha) soʻzlari metafora darajasiga koʻtarilgan. Ular orqali shoir isteʼdodli inson tabiatida isyon, yaʼni oʻzgarishga, adolatga, erkinlikka intilish borligini, bu ichki harakat kuchini maʼnaviy bir kuch sifatida talqin qilmoqda.

Oʻzlashma soʻzlar turkiy soʻzlar bilan uygʻunlikda ishlatilgani sababli matn ogʻirlashmaydi, aksincha, sheʼriy ohangni boyitadi:

“Shoir yurak -

Pok tilagi,

Imonidir basharning”. “Tilak”, “imon”, “bashar” - bu soʻzlar ham fonetik, ham semantik jihatdan uygʻun. Shoir qalbining pokligi, bashariyat uchun ishonch, eʼtiqod va maʼnaviyat manbai ekanligini anglatadi.

1-faslida koʻp ishlatilgan arabcha-forscha soʻzlar shoirning oʻzlikni anglash, haqiqatni izlash va xalq dardiga oʻrtoq boʻlish yoʻlidagi iztiroblarini bayon etishda falsafiy asos vazifasini bajaradi.

2-fasl: “G‘alayon”dagi o‘zlashma so‘zlar tahlili

1. Ijtimoiy-siyosiy mazmunga xizmat qiluvchi o‘zlashma so‘zlar. Bu fasl Hindistondagi diniy ziddiyatlar - hindular va musulmonlar o‘rtasidagi to‘qnashuvlar, milliy istiqlol kurashi haqida. Shu sababli ko‘plab arabcha-forscha-din asosli o‘zlashma so‘zlar ijtimoiy-siyosiy ma’noni kuchaytiradi:

“G‘azot dedi musulmon

Brahmanlar dovul qoqdi,

Fatvo berdi imomlar...” Bu yerda: “g‘azot” - arabcha, jihod ma’nosida; diniy urushga ishora. “Fatvo”, “imom” - islomiy diniy so‘zlar bo‘lib, diniy yetakchilar ta’sirini ifodalaydi. “Brahman” - hind diniga oid so‘z. Bular voqealarning diniy zaminini ko‘rsatadi va dostonning diniy-siyosiy kontekstini mustahkamlaydi.

2. Estetik kontrast va metaforik kuch.

“Ganga oqar ko‘z yosh bo‘lib,

Jamuna lim qon bo‘lib...” Bu satrda hind geografik nomlari bilan ko‘z yosh va qon obrazlari uyg‘unlashgan. Hind madaniyati bilan tanish o‘quvchi uchun bu kuchli estetik-metaforik obrazdir. “Ganga” va “Jamuna” daryolari hind e’tiqodida muqaddas hisoblanadi. Ularning “ko‘z yoshlarga” va “qonga” aylanishi fojiaiy holatni kuchli ifodalaydi.

3. Shoirning chaqirig‘i va xalqni uyg‘otish istagi. Nazrul Islom xalqqa murojaat qiladi:

“So‘yla, inson,

So‘yla qadding ko‘tarib baland...”

“Qo‘zg‘al,

Asriy qullik bukkani

G‘ururing haqqi...” Bu joylarda “inson”, “g‘urur”, “qul” kabi o‘zlashma so‘zlar ishlatilgan. Ular filosofik va inqilobiy ruhni yetkazadi. Shoir bu so‘zlar orqali xalqni o‘z erki, g‘ururi, ozodligi uchun kurashga chorlaydi. Shuningdek, “asriy qullik” birikmasi orqali hind xalqining tarixiga ishora ham mavjud.

4. Diniy va madaniy simvollar orqali millatlar birligiga da’vat:

“Sen Shivasan, koinotni

Barbod qilguvchi.

Sen Gangasan, hayotni

Obod qilguvchi.

Sen - Durganing sof yuragi,

Shafqat bilmaysan.

Sen - Krishna qo‘lidagi

Kuylagan naysan...” Bu joylarda hind diniy obrazlari ishlatiladi: Shiva, Durga, Krishna, Ganga. Ular orqali shoir millatlararo birdamlik va tenglik g‘oyasini yuksak

darajada ko'rsatadi. Garchi bu so'zlar o'zlashma bo'lsa-da, ular dostonidagi obrazlar dunyosini boyitib, xalqaro milliy uslub hosil qiladi.

“Jaholat haqida rivoyat”dagi o'zlashma so'zlar tahlili

Bu fasl butunlay ramziy va falsafiy tusda bo'lib, donishmand hakimgacha bo'lgan - ilm bilan jaholat to'qnashuvi tasvirlanadi. Ushbu dramatik ziddiyatda ishlatilgan o'zlashma so'zlar mazmuniy, badiiy, hamda falsafiy yuklamalarni oshirib beradi.

1. Ilm, tafakkur, hikmat sohalariga oid o'zlashmalar:

“Bir donishmand ulug' hakim

O'tgan ekan jahonda...”

“Tabobatga

Qalban, ruhan

Fido qilib o'zini...” Bu yerda “hakim”, “hikmat”, “dono”, “qalb”, “ruh”, “ixlos”, “tabobat” - barchasi arabcha-forscha o'zlashmalar. Ular ilm egasining ma'naviy tozaligini, komilligini, odamlarga mehr bilan xizmat qilishini ta'sirli tasvirlaydi. O'zlashmalar ilmlilik, ruhiy komillik, insonga xizmat qilish obrazini mustahkamlaydi.

2. Xurofot, johillik, fitna - salbiy ijtimoiy holatlarni ifodalovchi o'zlashmalar:

“Duoxonlar, parixonlar,

O'quvchilar chilyosin...”

“Hayf bildilar "shaytonga".

“Yoqing shitob

Azozilning oshnasin...” Bu yerda "duoxon", "parixon", "chilyosin", “shayton”, “hakam”, “azozil” - diniy fanatizm, bid'at, ilmni dushman qilish kabi ko'rinishlarni bildiradi. Bu so'zlar orqali shoir jaholatni nafaqat salbiy hodisa, balki insoniyatga tahdid soluvchi kuch sifatida ko'rsatadi.

3. Donishmand nutqidagi o'zlashmalar - falsafiy-estetik kuch:

“Ko'zim ochib

Ko'rdim ilk bor

Berahmlik,

Soxtalik...” “Berahm”, “soxta” kabi o'zlashmalar donishmandning ruhiy iztiroblarini, umidsizlikni, tushkunlikni chuqur ifodalaydi. O'zlashma so'zlar orqali g'am, haqiqat, ichki monolog chuqurlashadi, qatlamli falsafiy ohang paydo bo'ladi.

4. Estetik drammatizm:

“Gulxan yondi

Ko'kka o'rlab

Cho'g'i har yon sochiladi.

Shu olovdan,

Elning ajab

Aql ko'zi ochildi... Bu yerda "gulxan", "cho'g'", "aql ko'zi" - barchasi obrazli so'zlar. Hakimning jismoniy yo'q qilinishi orqali uning ruhining abadiylashuvi, xalq ongining uyg'onishi va jaholatdan chiqish jarayonini ramziy ifodalaydi. O'zlashma so'zlar bu yerda metaforik kuchga ega.

3-fasl: "Tutqunlikda"dagi o'zlashma so'zlar tahlili

Bu fasl Nazrul Islomning hibsdagi o'tirgan vaqti, ichki kechinmalari, onasiga yozgan maktubi va, eng muhimi - erkinlikka tashnalik ruhiga bag'ishlangan. Shunday ruhiy-falsafiy asarlarda o'zlashma so'zlar badiiy ifoda vositasi sifatida kuchli rol o'ynaydi.

1. Ichki kechinmalar va iymon bilan bog'liq arabcha-forscha so'zlar:

"Gunohkoman na Ollohim,

Na vijdonim oldida..."

"Ruhimda bor ozodlik..."

"Erk istagi

Suting bilan

Kirmish mening qonimga.. Bu satrlarda "gunohkor", "Alloh", "ruh", "ozodlik", "erk", "istak", "qon", "sut", "vijdon" - arabcha-forscha o'zlashmalar. Bular orqali shoir inson qalbining tubidagi haqiqatni, ichki poklikni, iymon va vijdon bilan bog'liq azobni ifodalaydi. Bu so'zlar she'rga ichki drammatizm, ruhiy taranglik, falsafiy chuqurlik beradi.

2. Falsafiy-estetik obrazlar:

"Qalam nadir,

Bo'lsa ayon

Ketmasligi bekorga,

Barmog'idan chiqarib qon,

Yozar edi devorga..."

"She'ri esa qushlar bilan

Osmonlarda uchardi... Bu parchalarda "qalam", "she'r", "osmon", "qushlar", "devor" - obrazlar orqali ozodlik, ilhom va ijod erkinligi timsollanadi. Ayniqsa, she'r va qush metaforalari orqali "fikir parvozi" g'oyasi ifodalanadi. Bu yerda o'zlashma so'zlar - she'r, ilhom, qalb, ozodlik - poetik uslubning ajralmas bo'lagi bo'lib xizmat qiladi.

3. Jamiyat, xalq va ozodlik g'oyasini kuchaytiruvchi o'zlashmalar

"Yurtim,

Bitmas matonating,

Sen mujassam bardoshsan..."

"El dilida

Yashar edi

Isyon ruhi shoirning... Bu yerda “matonat”, “mujassam”, “ruh”, “el”, “isyon” - xalq va yurtga bo‘lgan muhabbatni kuchaytiruvchi o‘zlashma so‘zlar. Bu so‘zlar orqali shoir vatanparvarlik, sadoqat, xalq bilan bir bo‘lish g‘oyalarini falsafiy-estetik darajada ko‘rsatadi.

4. Diniy va ijtimoiy tushunchalarning uyg‘unligi:

“Faqat ezgu ishlar yodgor

Qolgusidir insondan...” “Ezgu”, “inson”, “yodgor” - arabcha-forscha ildizli so‘zlar bo‘lib, inson o‘limidan keyin qoladigan yagona narsa - ezgulik ekanini ifodalaydi. Diniy-falsafiy g‘oya: insoniylik, adolat, ezgulik abadiy; zolimlik esa o‘tkinchi.

4-fasl: "Sharpalar"dagi o‘zlashma so‘zlar tahlili

"Ruhlar isyoni" nomli she‘r asarida muallif insoniyatning ruhiy iztiroblarini, yolg‘izlik azobini va ozodlikka chanqoqlikni yuksak poetik ifoda bilan tasvirlaydi. Asarda arabcha va forsha o‘zlashmalar matnga semantik chuqurlik, falsafiylik va dramatism baxsh etadi.

O‘zlashma so‘zlar: arabcha o‘zlashmalar: insoniyat, iztirob, shoir, iltijo, ilhom, iroda, vujud, ruh, falak, osmon, fazo, sabot, hayot, qalb, muddao, holiq, duo; forsha o‘zlashmalar: orzu, tamom, shafqat, nigoh, shifo.

O‘zlashma so‘zlar asarga falsafiy va ruhiy yuksaklik baxsh etadi: masalan, vujud, iltijo, ilhom, ruh, falak kabi so‘zlar orqali insonning ichki olami chuqur tasvirlanadi. Emotsional intensivlik beradi: iztirob, sabr, muddao, tamom, holiq kabi so‘zlar she‘rning dramatik ruhini kuchaytiradi. Bu so‘zlar asarda: shoir qismatining fojiali va monologik xarakterini ochib beradi. Matnni xalqona ifodadan ko‘ra yuksak poetik darajaga olib chiqadi. Ilmiy, diniy va falsafiy assotsiatsiyalar uyg‘otadi.

“Ey, holiqi olam, tilagimni qondir,

Umrimga ber barham, vujudimni yondir...” Bu yerda arabcha holiq, tilagim, barham, vujud so‘zlari insonning Yaratganga bo‘lgan ichki iltijosi, ruhiy ojizligi va umidsizlik darajasini chuqur estetik ifodalagan. Shuningdek, o‘zlashma so‘zlar bilan xalq tilidagi iboralarning qarama-qarshiligi ichki kurashni kuchaytiradi. Masalan, tor zindon, tor katak, devonavar so‘zlari qiyofiy va jismoniy muhitni tasvirlasa, ruh, falak, parvoz esa ma‘naviy ozodlikni anglatadi.

5-fasl: “Ozodlik”dagi o‘zlashma so‘zlar tahlili

Asarda hind madaniyati, mustamlaka va ozodlik kurashi kontekstida yuzaga kelgan termin va o‘zlashmalar shoir ruhiyatini ifodalashda vosita sifatida xizmat qiladi. Jumladan, quyidagi o‘zlashma so‘zlar diqqatga sazovor:

“Tagor” hind xalqining buyuk shoiri va mutafakkiri Rabindranat Tagor ismi millatlararo adabiy aloqani anglatib, shoir Nazrulning xalqaro miqyosdagi tan olinishi, ammo ruhiy yetimligi kontrastini kuchaytiradi.

“Ro‘znoma” – “gazeta” ma’nosidagi forsiy o‘zlashma. Bu so‘z vositasida shoirning jismoniy ozodligi tantanasi rasmiy, biroq ichki iztirobini anglamaslik aks ettiriladi.

“Devona”, “darvesh”, “bedil” kabi forsiy manbali o‘zlashmalar orqali shoirning ruhiy holati, bu dunyoga nisbatan befarqligi, ruhiy yuksalish yo‘li poetik tarzda ochib beriladi. Bu o‘zlashma so‘zlar nafaqat lug‘aviy boylik sifatida, balki badiiy obrazlarni kuchaytiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. O‘zlashma so‘zlar faqat atama yoki sinonim sifatida emas, balki intonatsion va musiqiy jihatdan ham matnga estetik uyg‘unlik kiritadi. Masalan:

“Shoir topdi

Erk chinakam,

Ozod bo‘ldi tamoman.” Bu joyda “chinakam” (forsiy) va “tamoman” (arabiy) so‘zlari bir-birini kuchaytiradi va shoir ozodligining to‘liqligini badiiy ta’kidlaydi. Shuningdek, “barbod”, “xolis”, “ruh”, “zamona” kabi so‘zlar she’riy ohangdorlik, semantik boylik va mazmuniy chuqurlik yaratadi. O‘zlashma so‘zlarning uslubiy ahamiyati ayniqsa quyidagi jihatlarda namoyon bo‘ladi:

Falsafiy-ruhiy ohang: "Oliy ruhlar", "dargoh", "osmon", "bedil", "darvesh" singari so‘zlar shoirni metafizik olam bilan bog‘laydi, uni oddiy insoniy darajadan ilohiy, ruhiy darajaga olib chiqadi.

Ozodlik va fano kontrasti: “Ozod”, “barbod”, “yuksak”, “qutuldi” kabi so‘zlar orqali jismoniy qamov bilan ruhiy ozodlik o‘rtasidagi zidlik ochiladi.

Epik va dramatik tus: Shoirning vafoti sahnalari o‘zlashma so‘zlar orqali epik ta’sir kuchiga ega bo‘ladi: “Shoir topdi erk chinakam... Qutuldi u sig‘olmagan jahondan...”

“Ruhlar isyoni” dostonining yakuniy qismi - “Shoirlar va Payg‘ambarlar haqida rivoyat” - Erkin Vohidov poetikasining eng yuksak cho‘qqilaridan biridir. Bu bobda shoirlik, ijod, ilhom va insoniy missiya kabi tushunchalar abadiy ruh, avlodlar, ezgulik, ilohiylik bilan bog‘lanadi. Aynan shu bobda ishlatilgan o‘zlashma so‘zlar (arabcha, forsha, ayrim diniy-falsafiy atamalar) asarning mazmuniga chuqurlik, obrazlarga esa badiiy rang-baranglik beradi.

“Shoir degan ruhda kechar,

Ilohiy nur, pok ilhom...” Bu satrda “ilhom”, “ilohiy”, “pok”, “ruh” kabi so‘zlar asarning estetik-falsafiy mazmunini boyitadi. Shoir ilhomini samoviy manba sifatida tasvirlaydi. O‘zlashma so‘zlar poetik ilhomni muqaddas bir kuch sifatida ko‘rsatadi.

"Bir she‘rim qolsa mendan,

Qonimdan to‘kilgan bir satr,

Umrbod yashar falakda...” Bu yerda “she‘r”, “satr”, “umrbod” kabi so‘zlar shoir so‘zining o‘chmasligi, avlodlar uchun yo‘lchi yulduz bo‘lishini bildiradi. Shoir o‘z

satrlarini jonidan otilgan qon bilan tenglashtiradi, bu ham badiiy kuch, ham drammatizm keltiradi.

“Shoirlik - nasllar, ellar uchun qolar meros...” Bu satrda "nasl", "meros", "el", "nom" kabi o'zlashmalar orqali shoir ijodni tarixiy xotira darajasiga ko'taradi. Shoirlik - millatga xizmat degan g'oya yetakchilik qiladi.

“Ezgulik yo lida yonaman...”

“E'tiqod - ko'ngilning panohi...” Bu satrlarda: “ezgulik”, “e'tiqod”, “ko'ngil”, “panoh” kabi o'zlashma so'zlar orqali shoir ijodini insoniyatning ma'naviy najoti deb talqin qiladi. Shoir o'zini faqat ijodkor emas, balki ma'naviy najotkor sifatida ko'rsatadi. O'zlashma so'zlar bu bobda turkiy so'zlar bilan musiqiy uyg'unlikda ishlatilgan: “Ilhom - ruh - pok - fido - abadiyat” kabi so'zlar orasida fonetik yaqinlik, ohangdorlik mavjud. Bu uyg'unlik matnga uslubiy silliqlik, she'riy joziba beradi.

Xulosa

Erkin Vohidov - o'zbek adabiyotida o'z uslubi, fikr teranligi va poetik qalamining kengligi bilan ajralib turadigan betakror shoirlardan biri. Uning “Ruhlar isyoni” dostoni - milliy va umuminsoniy g'oyalar, tarixiy haqiqat va falsafiy teranlikni o'zida mujassamlashtirgan badiiy yodnomadir. Bu doston badiiy til jihatdan nihoyatda serqatlam, ohangdor va zamonaviy ko'lamli asar bo'lib, unda ishlatilgan o'zlashma so'zlar asarning mazmun, uslub, estetik ta'sirchanlik kabi jihatlarini boyitishda beqiyos ahamiyat kasb etadi.

“Ruhlar isyoni”da arabcha, forsha, hindcha, hatto rus va ingliz tillaridan kirib kelgan so'zlar juda ko'p uchraydi. Bunday o'zlashmalar:

- diniy-falsafiy (masalan: ruh, vijdon, sabr, isyon, taqdir, muqaddas);
- ijtimoiy-siyosiy (masalan: inson, xalq, erk, ozodlik, fitna, zulm);
- madaniy-tarixiy (masalan: imam, masjid, Brahma, Ganga, Krishna);
- falsafiy-obrazli (masalan: ilm, hikmat, najot, halokat, dard, haqiqat) kabi semantik qatlamlarga bo'linadi. Bunday so'zlar doston matnida o'zbek tilidagi turkiy so'zlar bilan uyg'un holda qo'llanib, shoir tilining musiqiylikni buzmaydi, balki uni yanada boyitadi.

O'zlashma so'zlar orqali Erkin Vohidov matnga falsafiy og'irlik, uslubiy silliqlik va semantik teranlik olib kiradi. Masalan:

- ◆ "Sabr", "sadoqat", "taqdir", "vijdon" - inson qalbining ichki kurashini, sabr sinovlarini ifoda etadi;
- ◆ "Isyon", "fitna", "zulm" - jamiyatdagi notinchlik, adolatsizlik va ijtimoiy ong uyg'unishini obrazli ko'rsatadi;
- ◆ "Olloh", "Azroil", "shariat" kabi diniy so'zlar esa ruhiy-falsafiy darajadagi da'vat va tanqidni kuchaytiradi. Bu so'zlar asardagi shoirdagi muqaddas g'azab, xalqni uyg'otishga qaratilgan isyon va insoniyat uchun ezgulik ruhi kabi g'oyalarning badiiy ifodasiga xizmat qiladi.

O‘zlashmalar har bir faslda o‘ziga xos uslubiy vazifalarni bajaradi: 1-faslda - shoir qalbining sezgirligi, ruhiy ziddiyatlari, yaratuvchan tabiatini tasvirlaydi. 2-faslda - ijtimoiy-siyosiy ong, millatlararo nizolar, diniy adovatlar, va xalqning uyg‘onish g‘oyasi kuchli ifodalanadi. 3-faslda - ruhiy iztirob, vijdon azobi, ozodlikka tashnalik tuyg‘ulari ifodalanadi. 4-faslda - ilm va jaholat to‘qnashuvi, din va xurofot qarama-qarshiligi, donishmandlik timsoli va axloqiy saboqlar beriladi. Har bir bobda o‘zlashma so‘zlar uslubiy ohangni aniqlaydi, matnning hissiy diapazonini kengaytiradi.

Erkin Vohidov metaforalar, ramzlar va timsollarni ustalik bilan qo‘llaydi. Bu metaforik shakllarning ko‘pi aynan o‘zlashma so‘zlar orqali boyitiladi. Masalan: *"She'ri esa qushlar bilan samolarda uchardi"* - she'r, qush, ruh kabi o‘zlashmalar bilan ramziy ozodlik beriladi. *"Qalb ko'zin ochmoqqa lek kamlik qildi hunarim"* - ushbu metaforani zamon kishilarining ko‘zlari ko‘rsa-da, qalb ko‘zlari berk ekani, hech qanday yo‘l bilan ularni jaholat botqog‘idan qutqara olmaganini yetkazish uchun qo‘llagan.

Erkin Vohidov o‘zlashmalarni sun‘iy bezak emas, balki mazmunni chuqurlashtiruvchi, ruhni kuchaytiruvchi vosita sifatida ishlatadi. Bu uning adabiy mahoratini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, o‘zlashma so‘zlar orqali u: milliy g‘oyalarni xalqaro darajada ifodalaydi, hind xalqining erkinlik kurashini o‘zbek xalqining ma’naviy ruhi bilan bog‘laydi, shoirlikni muqaddas burch sifatida tasvirlaydi. *"Ruhlar isyoni"* dostoni til jihatdan turfa va chuqur asar bo‘lib, undagi o‘zlashma so‘zlar shunchaki lug‘aviy element emas, ular g‘oyaviy yuk, falsafiy ifoda, hissiy urg‘u va badiiy estetikani belgilovchi asosiy qatlamdir. Erkin Vohidov bu so‘zlardan uslubiy did bilan foydalangan, ular orqali dostonning ruhiy-falsafiy tuzilmasini, tarixiy tafakkurini va insoniy orzularini yuksak badiiy darajada yoritgan.